

верситету «Львівська політехніка», 2010. – 196 с. 21. Каныгин Ю.М. Индустрия информатики. – К.: Техника, 1987. – 151 с. 22. Каныгин Ю.М., Панченко В.Н. Информатика: нова галузь науки // Філософська думка. – 1988. – № 1. – С. 24–32. 23. Каныгин Ю.М., Калитич Г.И. Основы теоретической информатики. – К.: Наук. думка, 1990. – 232 с. 24. Калитич Г.И. Консолідація інформації, знань і мудрості як проектування і основи гармонійного поступу України // НТІ. – 2008. – № 1. 25. Консолідована фінансова звітність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inpros.com.ua/503>. 26. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>. 27. Онищенко В. Консолідована фінансова звітність як інформаційний ресурс при обґрунтуванні та прийнятті управлінських рішень // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – № 98. – С. 37–40. 28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. 29. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: підручн. / за ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

УДК 657.6

Я.С. Карп'як, Л.І.Ріжко, О.Я. Карп'як
Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра обліку та аналізу

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© Карп'як Я.С., Ріжко Л.І., Карп'як О.Я., 2012

Розглянуто та узагальнено систему об'єктів аудиту, організацію проведення аудиторської перевірки нематеріальних активів. Проведені теоретичні дослідження є основою для визначення нових напрямів в обліку, та аудиті, зокрема розроблення рекомендацій з удосконалення обліку, формування моделей аудиту та вигідності використання нематеріальних активів.

The objects of audit system, the organization of intangible assets audit were considered and generalized. Conducted theoretical studies are the basis for identifying new areas of accounting and auditing, in particular the development of recommendations to improve accounting, audit models formation and utility of intangible assets.

Постановка проблеми. Сьогодні конкурентоздатність промислових підприємств України залежить від впровадження науково-технічних досягнень у господарську діяльність. Це викликає необхідність обліку та аудиту окремого виду ресурсів – нематеріальних активів.

Для зниження інформаційного ризику під час прийняття управлінських рішень користувачам необхідна впевненість у реальності, вірогідності й об'єктивності інформації, наявної у фінансовій звітності підприємств. Рівень такої впевненості істотно зростає, якщо вірогідність інформації про стан, структуру та ефективність використання нематеріальних активів підприємства підтверджена в ході незалежного та внутрішнього аудиту. Це зумовлює значущість аудиту нематеріальних активів під час зовнішньої та внутрішньої аудиторської перевірки суб'єкта господарювання.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення аудиту нематеріальних активів, дослідження прав промислових підприємств за допомогою аудиторських перевірок в Україні протягом останніх років неодноразово здійснювали в своїх роботах вітчизняні вчені, зокрема Р. Булига, Б. Лев, Р. Рейлі, Р. Швайс, Е. Калинченко, І. Белишева, М. Козлов, В. Ржаніцина, Р. Ухвалевич та інші. Вчені обґрунтували певні рахунки бухгалтерського обліку, первинної документації та фінансової звітності щодо доцільності та глибини застосування їх в операціях з нематеріальними активами.

Але в своїх дослідженнях вони не виокремлювали питання системи об'єктів аудиту, аудиторські докази під час перевірки та етапи аудиту нематеріальних активів.

Цілі статті. Мета статті – обґрунтувати інформаційні ресурси для роботи аудиторів під час перевірки операцій з нематеріальними активами. Щоб досягти цього, пропонуємо моделювання (структуризацію) інформаційного забезпечення, що використовують в аудиті нематеріальних активів.

Основний матеріал. Під аудиторською перевіркою нематеріальних активів розуміють дослідження прав промислового підприємства на користування природними надрами, майном, землею, авторське право у сфері науки, літератури, мистецтва, об'єктами промислової власності тощо [3].

Мета аудиту нематеріальних активів полягає у висловленні незалежної кваліфікованої думки про вірогідність, повноту та неупередженість подання інформації про нематеріальні активи у фінансовій звітності підприємства [2].

Специфічність нематеріальних активів потребує наявності у того, хто перевіряє, компетентності та високої професійної майстерності під час здійснення аудиторських процедур з цими об'єктами.

Завданнями аудиту операцій з нематеріальних активів є:

1. Перевірка складу нематеріальних активів для:
 - об'єктів, які засновники підприємства внесли до статутного фонду;
 - об'єктів, придбаних за плату;
 - об'єктів, одержаних безкоштовно від юридичних і фізичних осіб.
2. Перевірка операцій з надходження нематеріальних активів.
3. Перевірка операцій з реалізації нематеріальних активів і передавання безкоштовно іншим підприємствам.
4. Перевірка нарахування амортизації нематеріальних активів.
5. Перевірка правильності бухгалтерських записів у облікових реєстрах і звітності.
6. Перевірка достовірності визначення вартості нематеріальних активів.
7. Перевірка наявності та чинності документів, що засвідчують правомірність набуття права власності на використання об'єктів нематеріальних активів.
8. Контроль за дотриманням законодавства і нормативних документів, що регулюють правила ведення обліку і складання звітності, методології оцінки нематеріальних активів.

Систему об'єктів аудиту нематеріальних активів подамо у вигляді рис. 1.

Рис. 1. Система об'єктів аудиту нематеріальних активів

Особливістю аудиту нематеріальних активів є перевірка об'єктів і аналіз прав, що з них впливають. Це зумовлює потребу в дослідженні юридичної форми документів, що можна

здійснити за умови залучення до аудиту консультантів і експертів (патентних повірених), які спеціалізуються з цих питань.

Важливе значення в організації і проведенні аудиту нематеріальних активів має збір аудиторських доказів.

Аудиторські докази – це інформація, що отримав аудитор для вироблення думок, на яких ґрунтується підготовка аудиторського висновку і звіту. Аудитор повинен отримати таку кількість аудиторських доказів, яка б дала можливість зробити необхідні висновки, з використанням яких буде підготовлено аудиторський висновок [5].

Аудитор спирається на аудиторські докази, які мають не тільки достатній, а й переконливий характер. Крім того, аудитор вишукує аудиторські докази в різних джерелах інформації і різного характеру для підтвердження того самого твердження.

Аудиторські докази під час перевірки нематеріальних активів згрупуємо і подамо у вигляді рис. 2.

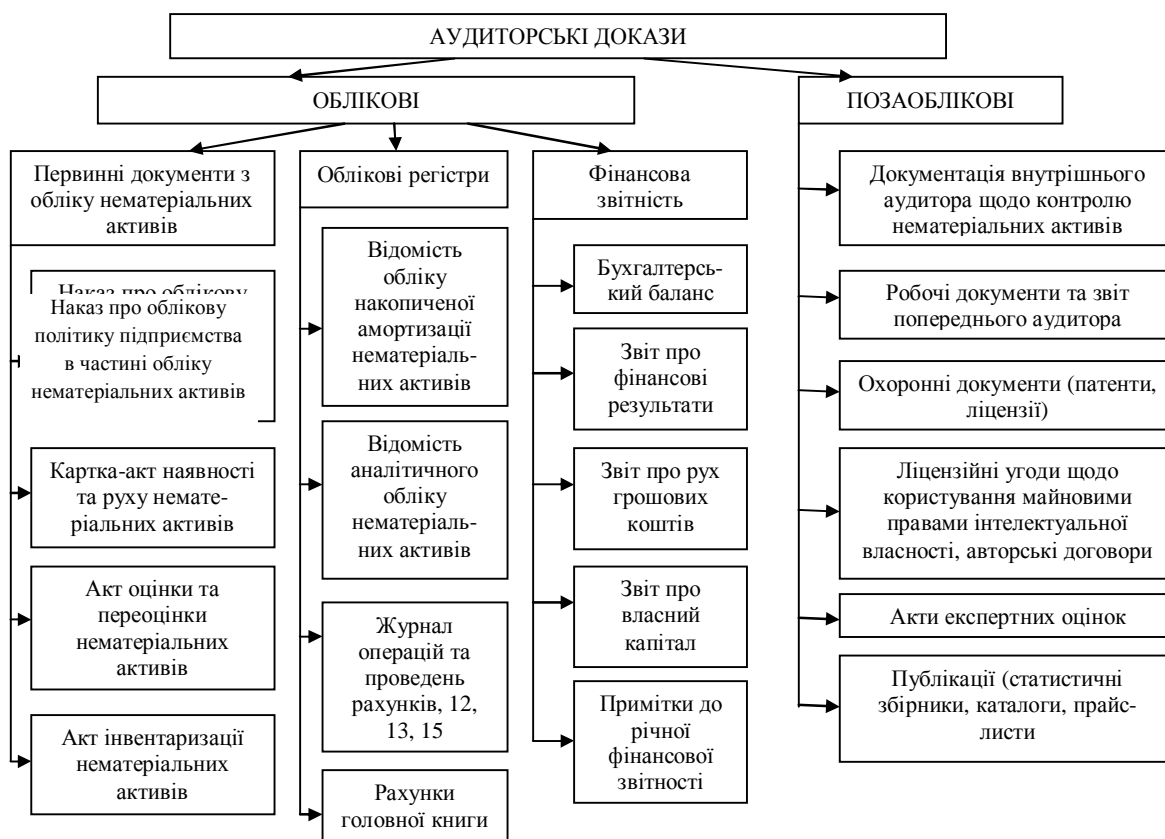

Рис. 2. Аудиторські докази під час перевірки нематеріальних активів

Для збору аудиторських доказів застосовують різні методи. Метод аудиту — це прийом дослідження, який визначає підхід до об'єктів, що досліджуються, тобто шлях наукового пізнання і встановлення істини. Під час перевірки нематеріальних активів використовують як загальнонаукові, так і специфічні методи аудиту, а саме: документальну перевірку, підтвердження, спостереження, опитування, аналітичні процедури, узагальнення.

Документальну перевірку застосовують для перевірки правильності оформлення первинної документації та облікових реєстрів щодо операцій з нематеріальними активами, відповідності відображення процесу та результатів їх інвентаризації. Її проводять як в арифметичному аспекті, так і за суттю викладеної інформації. Спостереження та опитування використовуються переважно в поєднанні з фізичною перевіркою і мають на меті виявлення умов використання та збереження нематеріальних активів, підтвердження операцій з ними, отримання додаткових аудиторських доказів під час інвентаризації [6]. Аналітичні процедури та узагальнення використовуються для обробки отриманої з різних джерел інформації. Їх застосовують на основному та завершальному

етапах перевірки під час обробки будь-якої суттєвої інформації щодо об'єкта перевірки, під час формування проміжних та загальніших висновків аудитора. Узагальнення виконують переважно на завершальному етапі перевірки, формуючи загальні висновки аудитора (думки аудитора) щодо об'єкта перевірки та складаючи аудиторський висновок.

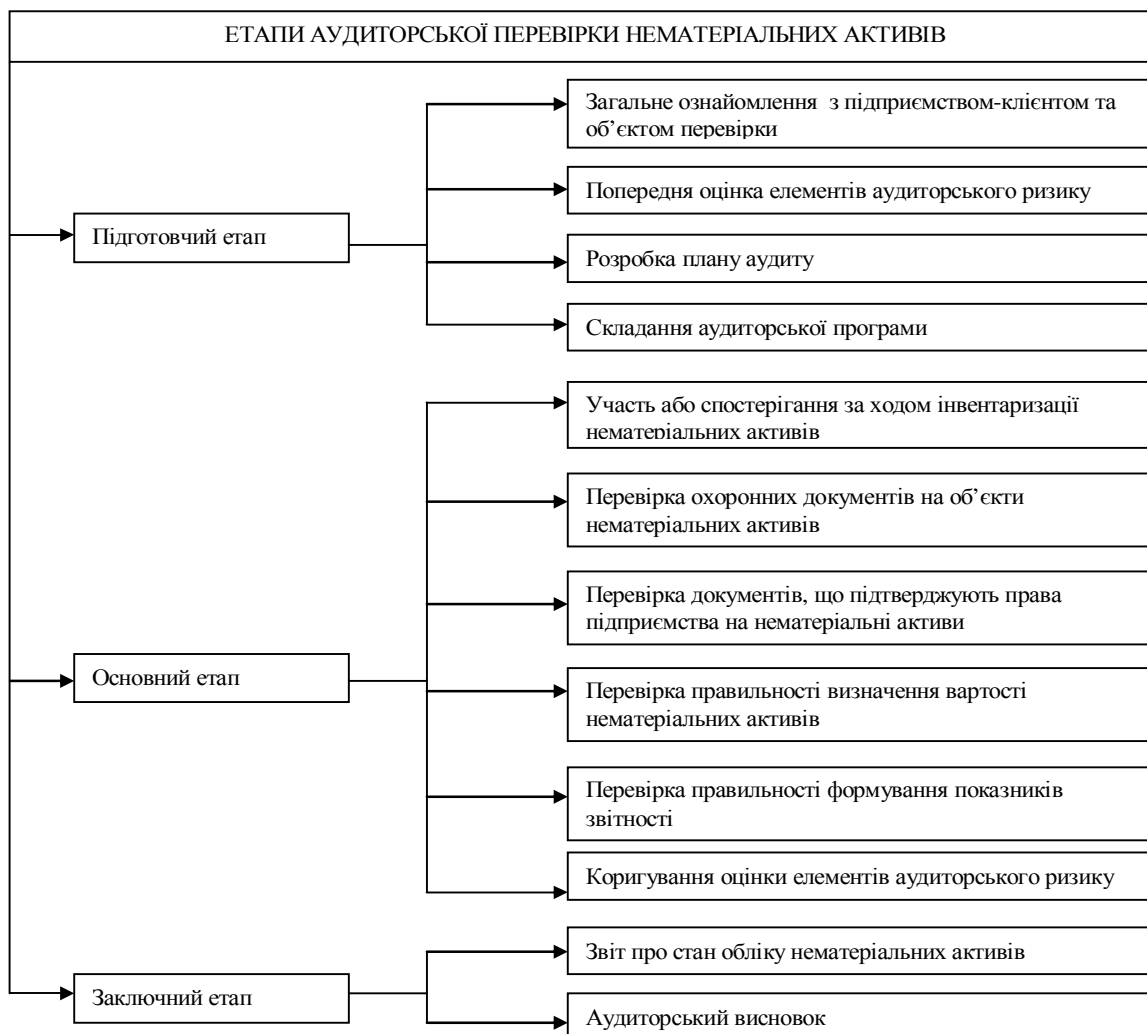

Рис. 3. Етапи аудиту нематеріальних активів

Обов'язковою умовою для успішної аудиторської діяльності є планування. Це стосується не тільки роботи аудиторських фірм, а й окремих аудиторів, що зареєстровані в державних органах влади та в податковій службі як підприємці без статусу юридичної особи та внутрішніх аудиторів, що є штатними працівниками підприємства. Планування – один найважливіших етапів аудиту. Аудитор зобов'язаний чітко прогнозувати, контролювати й обліковувати процеси своєї діяльності для того, щоб забезпечити на кожній стадії роботи найефективніші процедури.

За допомогою ефективного планування розв'язують такі завдання:

- ознайомлення з бізнесом клієнта і його обліковою системою;
- оцінка ризику, пов'язаного з бізнесом, обліковою системою та внутрішнім контролем;
- визначення стратегії аудиту відповідно до оцінки ступеня аудиторського ризику;
- координування роботи аудитора так, щоб він міг виконати її на високому професійному рівні й у визначений термін;
- розподіл бюджету часу, виділеного на аудиторську перевірку;
- визначення матеріально-технічного забезпечення аудиту тощо.

Організаційно аудит нематеріальних активів передбачає три етапи: підготовчий, основний та завершальний.

Висновки. Під час дослідження узагальнено теоретичні аспекти організації аудиторської перевірки нематеріальних активів промислових підприємств. Теоретичні дослідження є основою для визначення нових напрямів у обліку та аудиті, зокрема розроблення рекомендацій з удосконалення обліку, формування моделей аудиту та вигідності використання нематеріальних активів.

1. Закон про аудиторську діяльність № 119-ВР від 13.07.2001 (в ред. 02.02.2007). 2. П(С)БО 8 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи". Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817. 3. Національний стандарт № 1 „Загальні засади оцінки майна і майнових прав”, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440. 4. Булига Р.П. Аудит нематеріальних активів комерційної організації: правові, облікові та методологічні аспекти: навч. посіб. для студентів вузів. – М.: Юнити-Дана, 2008. 5. Лев Б. Нематеріальні активи. Управління, вимір, звітність. – М.: Квінто-консалтинг, 2007. 6. Рейлі Р., Швайс Р. Оцінка нематеріальних активів. – М: Квінто-консалтинг, 2006. 7. Бєлишева І., Козлов М. Нематеріальні активи компанії: класифікація та облік // Акціонерне товариство: питання корпоративного управління. – 2008. – № 4. 8. Калинченко Е. Як врахувати нематеріальний актив. Нове ПБУ 14/2007 // Бухгалтерія і Кадри. – [Електронний ресурс]: <http://www.audit-it.ru/articles/account/assets/a9/137786.html>. – 15 травня 2008. 9. Ржаніцина В. Нематеріальні активи в системі МСФЗ // Консультант. – [Електронний ресурс]: <http://www.klerk.ru/articles/?35945>. – 09.11.2006. 10. Ухналевіч Р. Аудит нематеріальних активів // В курсі справи. – 2006. – № 15. 11. <http://www.vkursedela.ru/article602/> 12. http://www.gaap.ru/biblio/audit/auditor/0302_02.asp. 13. <http://www.taobao.ru/audit-12.html>.

УДК:658

Н.М. Клим¹, Т.Р. Хомяк²

¹НЛТУ України,

кафедра обліку та аудиту

²Львівська комерційна академія,

кафедра аудиту

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

© Клим Н.М., Хомяк Т.Р., 2012

Досліджено особливості формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств лікєро-горілчаної промисловості з урахуванням галузевої специфіки виробництва. Визначено чинники впливу на формування собівартості продукції та організацію обліку витрат підприємств лікєро-горілчаної промисловості.

In the article the features of forming of the registration-analytical providing of management the charges of enterprises of liquer-vodka industry are explored taking into account the of a particular branch specific of production. Certainly factors of influence on forming of unit cost and organization of account of charges of enterprises of liquer-vodka industry.

Постановка проблеми. Незважаючи на позитивні тенденції розвитку підприємств лікєро-горілчаної промисловості, проблеми сировинної бази, застаріле обладнання, вітчизняна податкова, антимонополюсна та інформаційна політики держави свідчать про те, що питання підвищення ефективності їх діяльності залишаються особливо актуальними.

Основними показниками успішної роботи підприємств лікєро-горілчаної промисловості є прибутковість (рентабельність) та швидкий оборот капіталу. Внутрішнім чинником успішної